

PATVIRTINTA

Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos
direktoriaus 2023 m. birželio 23 d.
įsakymu Nr. V- 221

ELEKTRĖNŲ SAV. SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos atsako į smurtą artimoje aplinkoje tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – nustatyti Semeliškių seniūnijoje ir Elektrėnų savivaldybėje veikiančių suinteresuotų institucijų, organizacijų, įstaigų veiksmų sekos ir tarpinstitucinio koordinavimo nuostatas, užtikrinant kiekvieno asmens, įskaitant vaikus, apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje, dėl jo žalos visuomenei priskiriamo prie visuomeninę reikšmę turinčių veikų, sudaryti teisinės prielaidas nedelsiant reaguoti į grėsmę, kylančią dėl smurto artimoje aplinkoje ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje priemonės, teikimą specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenimis (toliau – SAA pavojų patiriantys asmenys) ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims (toliau – SAA patyrę asmenys), nustatyti institucijų, įstaigų ir kitų suinteresuotų organizacijų kompetenciją smurto artimoje aplinkoje prevencijos, apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir specializuotos kompleksinės pagalbos SAA pavojų patiriantiems asmenims ar SAA patyrusiems asmenims teikimo srityse.
2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje pakeitimo įstatymo (suvestinė redakcija įsigalioja nuo 2023 m. liepos 1 d.) bei Elektrėnų savivaldybės tarybos sprendimu Dėl Elektrėnų savivaldybės koordinuoto institucijų atsako į smurtą artimoje aplinkoje tvarkos aprašo nuostatomis.
Smurtas artimoje aplinkoje suprantamas kaip prievartinė asmens kontrolė. Smurto pavojų artimoje keliantis asmuo manipuliuoja auka, taikydamas įvairias bauginimo, grasinimo, šantažo strategijas ir pasitelkdamas ekonominį bei seksualinį smurtą. Fizinis smurtas yra kraštutinė prievartinės kontrolės išraiška. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme smurtas apibrėžtas kaip veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.
3. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, Įsakyme ir kituose susijusiuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.
4. Aprašo algoritme dalyvaujantys pagalbos ir paslaugų teikėjai (institucijos, organizacijos, žinybos) SAA pavojų patyrusiems ir SAA patyrusiems asmenims pagalbą ir paslaugas teikia vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 3 straipsnio nuostatose apibrėžtais principais.

II SKYRIUS

ELEKTRŪNŲ SAV. SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

6. Tikslas – užtikrinti saugumą teikiant koordinuotą pagalbą ir specializuotas kompleksines paslaugas smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems ar smurto pavojų artimoje aplinkoje patiriantiems asmenims.
7. Uždaviniai tikslui pasiekti:
  - 7.1. užtikrinti pagalbos ir paslaugų prieinamumą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems, smurto pavojų artimoje aplinkoje patiriančių ir smurto pavojų artimoje aplinkoje keliantiems asmenims;
  - 7.2. suderinti prevencijos ir intervencijos veiksmus.

III SKYRIUS

ELEKTRŪNŲ SAV. SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PRINCIPAI

8. Algoritme dalyvaujantys Semeliškių gimnazijos darbuotojai pirmenybę teikia SAA pavojų patiriančių ir SAA patyrusių asmenų teisėms ir poreikiams.
9. Galimai vykstantį ar įvykusi smurtą artimoje aplinkoje gali pastebėti arba apie jį sužinoti gimnazijoje dirbantys specialistai (mokytojai, psichologai, medikai, socialiniai pedagogai, visuomenės sveikatos specialistai, mokytojo padėjėjai). Pažymėtina, kad net ir menkas įtarimas apie smurtą artimoje aplinkoje vertas rimto dėmesio.

IV SKYRIUS

SUBJEKTAI, DALYVAUJANTYS DIRBANT SU SMURTO PAVOJŲ ARTIMOJE APLINKOJE PATIRIANČIAIS, SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSIAIS IR SMURTO PAVOJŲ ARTIMOJE APLINKOJE KELIANČIAIS ASMENIMIS

10. Subjektai, pagal kompetenciją dalyvaujantys dirbant su SAA pavojų patiriančiais, SAA patyrusiais ir SAA pavojų keliančiais asmenimis skirstomi į pagrindinius ir gretutinius.
11. Pagrindiniai algoritmo dalyviai:
  - 11.1. Vilniaus apskrities VPK Elektrėnų komisariatas (toliau – Elektrėnų VPK) – pagrindinė institucija atsakinga už smurto artimoje aplinkoje užkardymą.
  - 11.2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Elektrėnų savivaldybėje (toliau – Elektrėnų VVTAĮT) – pagrindinė institucija ginanti vaiko teises, kai vaikas yra SAA pavojų patiriantis ar SAA patyręs asmuo.

11.3. Elektrėnų socialinių paslaugų centras (toliau – ESPC AV) – atvejo vadybos funkcijas Elektrėnų savivaldybėje ir SAA pavojų patiriančių ar SAA patyrusių asmenų specializuotos pagalbos ir paslaugų koordinavimo įstaiga, kai dirbama su vaikų turinčiomis šeimomis ar pagrindinė pagalbos nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje koordinavimo institucija, kai dirbama su negalią turinčiu asmeniu.

11.4. Moterų informacijos centras – Elektrėnų savivaldybę aptarnaujantis specializuotos kompleksinės pagalbos centras (toliau – MIC). Pagrindinė, teikianti konfidencialią ir nemokamą specializuotą kompleksinę pagalbą SAA pavojų patiriančiam ir SAA patyrusiam asmeniui bei bendradarbiaujant su kitomis pagalbą ir paslaugas teikiančiomis ir apsaugą užtikrinančiomis institucijomis.

11.5. Asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos (bendruomenės slaugytojai, slaugytojų padėjėjai, šeimos gydytojo komandos nariai, psichikos sveikatos specialistai).

11.6. Gimnazijos administracija

12. Gretutiniai algoritmo dalyviai:

12.1. Semeliškių gimnazijos direktoriaus paskirtas asmuo;

12.2. Semeliškių gimnazijos pedagogai, švietimo pagalbos specialistai;

13. Kiekvienas Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos smurto artimoje aplinkos pagalbos ir paslaugų algoritmo dalyvis pagal turimas kompetencijas algoritme turi savo vaidmenį ir siekiant užtikrinti SAA pavojų patiriančių asmenų ir SAA patyrusių asmenų saugumą, teikiant sistemingą, nuoseklią ir koordinuotą pagalbą SAA pavojų patiriantiems, SAA patyrusiems, SAA pavojų keliantis asmenims atlieka jam pavestas funkcijas (1 priedas).

V SKYRIUS

SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS VEIKSMAI ĮTARUS AR SUŽINOJUS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE

12. Galimai vykstantį ar įvykusi smurtą artimoje aplinkoje gali pastebėti arba apie jį sužinoti visi dirbantys gimnazijoje specialistai: pedagogai, socialiniai pedagogai, visuomenės sveikatos specialistai, mokytojų padėjėjai, techninis personalas, valgyklos darbuotojai.

13. Užtikrinant vieningą galimo smurto artimoje aplinkoje požymių vertinimą, visi Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos algoritme dalyvaujantys subjektai, siekdami įvertinti galimo smurto artimoje aplinkoje riziką ir identifikuoti galimą atvejį, remiasi Smurto artimoje aplinkoje požymių lentelėje nurodytu smurto atpažinimo aprašu (2 priedas), Gairėmis ir kontroliniais klausimais smurto tikimybei įvertinti (3 priedas) ir Kontroline smurtinių veiksmų atpažinimo lentele (4 priedas).

14. Mokinys su negalia patiria žymiai didesnę smurto artimoje aplinkoje riziką nei mokinys be negalios, todėl visi algoritmo dalyviai, net ir nepastebėję smurto požymių, turi teirautis mokinių su negalia apie grėsmes jos saugumui ir (arba) galimai patiriamą smurtą artimoje aplinkoje, jei yra pastebėti šie padidintos rizikos veiksniai:

14.1. Apribotas savarankiškumas (pavyzdžiui, reikalinga nuolatinė arba dalinė pagalba buityje, judant, vartojant vaistus, komunikuojant, pan.).

14.2. Izoliacija (pavyzdžiui, mokinys nelanko mokyklos, visai nedalyvauja ar vangiai dalyvauja mokyklos bendruomenės gyvenime).

15. Sužinojus apie galimai įvykusį smurtą artimoje aplinkoje, visi algoritmo dalyviai remiantis nustatyta veiksmų schema, informaciją perduoda tokiu principu (5 priedas):

15.1. Elektrėnų VPK, įtarus, kad SAA pavojų keliantis asmuo ketina panaudoti arba naudoja prievartą;

15.2. Elektrėnų VVTAIT, įtarus, kad vaikas galėjo nukentėti ir / ar nukentėjo nuo smurto artimoje aplinkoje, informaciją perduodama;

15.3. MIC, įtarus, kad asmuo galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje.

16. Elektrėnų VPK pareigūnams gavus informaciją apie galimai įvykusi smurtą artimoje aplinkoje, nedelsiant vyksta į įvykio vietą. Visais smurto artimoje aplinkoje atvejais perduoda informaciją MIC, įskaitant ir informaciją apie negalią ir pastebėtus individualius pagalbos poreikius. Atvejais, kai nustatyta, kad SAA patyręs asmuo (asmenys) yra vaikas (-ai), susisiekiama su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos koordinatoriumi ir perduoda informaciją arba nedeldamas kreipiasi į Elektrėnų VVTAIT el. paštu. Atvejais, kai išskeldinus SAA pavojų keliantį asmenį, nustatyta, kad SAA patyręs asmuo turintis negalią liktų be būtinios pagalbos, informuoja šio asmens giminaitį ar kitą artimą asmenį, galintį suteikti pagalbą, o jei jų nėra – socialinių paslaugų įstaigą ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

17. Elektrėnų VVTAIT, gavę informaciją, atvyksta į įvykio vietą per 1 val., įvertina vaiko situaciją, imasi priemonių užtikrinti jo(s) saugumą, esant poreikiui, inicijuoja atvejo vadybos procesą.

17.1. Elektrėnų VVTAIT, įvertinusi vaiko situaciją, imasi atitinkamų veiksmų užtikrinti vaiko saugumą (galimybę likti kartu su kitu nukentėjusiu asmeniu, informuoja apie krizių centro paslaugas, pasirūpina saugios aplinkos vaikui užtikrinimu, t. y. vaiką laikinai apgyvendina pas giminaičius, kitus, su vaiku emociniais ryšiais susijusius asmenis, arba vaiko globos paslaugas savivaldybės teritorijoje veikiančioje įstaigoje);

17.2. esant poreikiui Elektrėnų VVTAIT pasirūpina, kad SAA patyrusiam vaikui būtų suteikta skubi psichologinė pagalba.

17.3. MIC kontaktuoja ir palaiko ryšį su SAA pavojų patiriančiu ar patyrusiu suaugusiu asmeniu, teikia specializuotą kompleksinę pagalbą. Paaiškėjus, kad nukentėjo pilnametis asmuo su negalia, su asmens sutikimu, informuoja ESPC AV (Atvejo vadybos funkcijas atliekančią instituciją).

18. ESPC AV kontaktuoja ir palaiko ryšį su SAA patyrusiu ar SAA pavojų patiriančiu asmeniu, teikia kompleksinę pagalbą. Gavus pranešimą, apie SAA pavojų patiriantį ar patyrusį pilnametį asmenį su negalia, kuris, išskeldinus SAA pavojų keliantį asmenį, liktų be būtinios pagalbos, su asmens sutikimu, organizuoja reikiamas paslaugas:

19.1. siunčia specialistą į namus, kuris įvertina paslaugų poreikį ir koordinuoja jų teikimą namuose;

19.2. jeigu paslaugas teikiant namuose nėra galimybės užtikrinti pilnavertės pagalbos SAA pavojų patiriančiam ar patyrusiam asmeniui su negalia, įvertinus individualų pagalbos poreikį, organizuoja laikiną apgyvendinimą šia prioritetine tvarka:

19.2.1. pas nukentėjusio asmens pasirinktus artimus žmones;

19.2.2. savivaldybėje prieinamose laikino apgyvendinimo patalpose: Elektrėnų savarankiško gyvenimo namuose, ar kt.;

19.2.3. savivaldybės globos paslaugas teikiančiose įstaigose.

20. Reaguodami į smurto artimoje aplinkoje atvejį, kai SAA patyrė arba įtariama, kad galėjo nukentėti asmuo su negalia, algoritmo dalyviai visada siekia bendrauti tiesiogiai su nukentėjusiu asmeniu, net jei asmens veiksnumas yra teismo sprendimu apribotas, o šalia yra atstovas (pavyzdžiui, vienas iš tėvų, globėja(s) ir pan.). Atstovo pareiga yra padėti asmeniui, kurio veiksnumas apribotas, suprasti vykstantį procesą ir būti išgirstu, o ne atlikti veiksmus ar priimti sprendimus už asmenį su negalia. Įtarus, kad atstovas galimai smurtauja, būtina kalbėtis su nukentėjusiu asmeniu nedalyvaujant atstovui.

21. Iškilus sunkumams susikalbėti tiesiogiai su nukentėjusiu asmeniu dėl asmens individualių poreikių – pasitelkiami kiti specialistai, su kuriais sudaromos bendradarbiavimo sutartys:

21.1. Gestų kalbos vertėjai;

21.2. Lengvai suprantamos kalbos vertėjai (specialistai nuolat dirbantys su asmenimis, turinčiais intelekto negalią);

21.3. Psichikos sveikatos specialistai (teikiantys pagalbą asmenims su psichosocialine negalia ar išgyvenantiems psichikos sveikatos krizes).

22. Algoritme dalyvaujančios institucijos vadovaujasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu bei kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, todėl asmens duomenis gali atskleisti ir perduoti tik tiems subjektams, kurie įstatymų numatyta tvarka turi teisę juos gauti.

23. Siekdamas atlikti smurto artimoje aplinkoje atvejų tyrimą, užtikrinti SAA pavojų patiriančių ir SAA patyrusių asmenų saugumą ir suteikti veiksmingą koordinuotą pagalbą institucijos / organizacijos / įstaigos turi dalintis konfidencialia informacija (6 priedas).

VI SKYRIUS

SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS VEIKSMAI NUSTAČIUS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE RIZIKĄ

16. Veiksmai, nustačius smurto artimoje aplinkoje riziką atliekami Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 8 ir 9 straipsniuose nustatyta tvarka ir terminais.

17. Siekiant nuo smurto artimoje aplinkoje apsaugoti SAA pavojų patiriančius asmenis, jei yra pakankama rizika, kad smurtas artimoje aplinkoje gali būti panaudotas, SAA pavojų keliantiems asmenims gali būti skiriamas apsaugos nuo smurto orderis.

18. Kai smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančiam asmeniui taikomas įpareigojimas laikinai išsikelti iš gyvenamosios vietos, kurioje jis gyvena kartu su smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiu asmeniu, Elektrėnų VPK pareigūnai nedelsdami užtikrina smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančio asmens išsikėlimą.

19. Išskeldinamas iš gyvenamosios vietos SAA pavojų keliantis asmuo turi teisę savarankiškai pasirinkti apsistojimo vietą orderio skyrimo laikotarpiu. Išaiškėjus, kad SAA pavojų keliantis asmuo apsistoti neturi kur, Policija SAA pavojų keliantį asmenį, vadovaujantis Savivaldybės administracijos parengta informacija, nukreipia į laikino apgyvendinimo paslaugą Savivaldybės ribose organizuojančius subjektus.

20. Savivaldybės ribose laikino apgyvendinimo ir apnakvandinimo paslaugas organizuoja Savivaldybės administracija suteikiant galimybę apsistoti pagal toje įstaigoje galiojančias laikino apgyvendinimo sąlygas ir tvarkas.

21. Elektrėnų VPK pareigūnai, vadovaujantis Lietuvos policijos generalinio komisaro nustatyta apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio laikymosi tvarka, kontroliuoja, kaip laikomasi orderio įsipareigojimų.

22. Jei asmenys, dalyvaujantys vykdant smurto artimoje aplinkoje prevenciją, užtikrinant apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje ir teikiant pagalbą SAA pavojų patiriantiems asmenims ar SAA patyrusiems asmenims, turi duomenų, kad SAA pavojų keliantis asmuo, kuriam skirtas apsaugos nuo smurto orderis, nesilaiko nustatytų įpareigojimų, jie apie tai privalo pranešti Elektrėnų VPK, nurodydami SAA pavojų keliančio asmens vardą, pavardę ir duomenis, patvirtinančius, kad šis asmuo nesilaiko apsaugos nuo smurto orderio įpareigojimų. SAA pavojų keliantis asmuo, nesilaikęs jam nustatytų apsaugos nuo smurto orderio įpareigojimų, atsako Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS

SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS DARBO ORGANIZAVIMAS

23. Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos direktorius įgyvendindamas Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje 7 straipsnio nuostatas, siekdamas vykdyti smurto artimoje aplinkoje prevencines priemones sudaro ir atskiru teisės aktu patvirtina Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisiją (toliau – Komisija) ir jos nuostatus. Komisijos personalinė sudėtis sudaroma, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro rekomenduojamą institucinę sudėtį, įtraukiant gimnazijos algoritme dalyvaujančių suinteresuotų dalyvių atstovus.

24. Komisijos paskirtis:

24.1. nagrinėti išryškėjusias spragas, kurios trukdo užtikrinti SAA patyrusio ar SAA pavojų patiriančio asmens saugumą, ir ieškoti veiksmingų sprendimų.

24.2. užtikrinti smurto artimoje aplinkoje prevencijos veiksmingumą koordinuojant algoritme dalyvaujančių įstaigų, organizacijų, institucijų veiksmus ir vykdant numatytų priemonių įgyvendinimo stebėseną.

24.3. nagrinėja smurto artimoje aplinkoje klausimus, Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktus pasiūlymus,

24.4. savivaldybės institucijoms ir įstaigoms teikia pasiūlymus dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje politikos įgyvendinimo, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos SAA pavojų patiriantiems asmenims ar SAA patyrusiems asmenims teikimo, smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų),

24.5. vertinti Algoritme dalyvaujančių darbuotojų teikiamos pagalbos veiksmingumą, esant poreikiui, teikti siūlymus dėl bendradarbiavimo tobulinimo.

24.6. atlikti kitas Komisijos nuostatuose nustatytas funkcijas.

25. Siekiant užtikrinti Komisijos veiklos viešumą ir sudaryti visuomenei galimybę susipažinti su Komisijos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, Komisijos veiklos nuostatai, institucinė ir personalinė Komisijos sudėtis (nurodoma pareigos, vardas, pavardė), informinti gimnazijos direktoriaus įsakymu, skelbiami Semeliškių gimnazijos interneto svetainėje. Gimnazijos interneto svetainėje skelbiama tik aktuali personalinė Komisijos sudėtis (nurodoma pareigos, vardas, pavardė).

26. Komisijos posėdžių nutarimai protokoluojami.

VIII SKYRIUS

SEMELIŠKIŲ GIMNAZIJOS ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE STEBĖSENA

27. Nuoseklus darbas vykdant prevenciją yra tiek pat svarbus, kaip ir pagalbos nukentėjusiam asmeniui teikimas.

28. Koordinuotos ir kompleksiškos prevencijos priemonės yra nukreiptos į pagrindinių smurtą artimoje aplinkoje skatinančių, palaikančių ir (arba) jo latentškumą lemiančių veiksnių šalinimą.

29. Atsižvelgus į didesnę asmenų su negalia patiriamą smurto riziką vykdant prevenciją:

30.1. užtikrinimas asmenų su negalia dalyvavimas prevencijai skirtose priemonėse (mokymuose, susitikimuose, diskusijose ir pan.);

30.2. prevencinių priemonių turinyje įtraukiama informacija apie asmenų su negalia patiriamo smurto specifiką;

30.3. informacija apie smurto atpažinimą, pagalbos galimybes prieinama žmonėms su negalia (naudojamas universalus dizainas, lengvai suprantama kalba, Brailio raštas, vertimas į gestų kalbą, kiti būdai perduoti informaciją asmenims su negalia patogiu būdu);

30.4. bendradarbiaujama su negalios NVO ir kitomis negalios bendruomenėmis, įskaitant neformalias bendruomenes.

31. Semeliškių gimnazija praneša savivaldybės administracijos direktoriaus (-ės) paskirtam asmeniui apie numatytas ir vykdomas prevencines priemones. Savivaldybės administracijos direktoriaus (-ės) paskirtas asmuo šią informaciją susistemina ir pateikia visuomenei.

35. Savivaldybės administracijos direktoriaus (-ės) paskirtas asmuo yra atsakingas už viešą išsamios informacijos (sąrašo) apie paslaugas ir pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas, institucijas pateikimą visuomenei.

IX SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Šiame Apraše ir jo prieduose nurodyti asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 19 straipsnio nuostatomis. Asmens duomenų rinkimo ir informacijos teikimo, perdavimo tarpinstituciniu lygmeniu principai ir taisyklės tvirtinamos atskiru Aprašo algoritme dalyvaujantys subjektų dokumentu.

27.1. Semeliškių gimnazijos administracija turi užtikrinti darbuotojų atskaitomybę, kad būtų laikomasi sutartų taisyklių ir pagrindinių darbo principų;

27.2. Semeliškių gimnazija nuosekliai laikosi algoritmo susitarimų nepaisant politinių pokyčių ar personalo kaitos, motyvacijos stokos.

28. Šis Aprašas įsigalioja ir algoritmo sistema veikti pradeda 2023 m. liepos 1 d.

Semeliškių gimnazijos atsako į smurtą artimoje aplinkoje
tvarkos aprašas
1 priedas

Algoritmo dalyviai ir jų funkcijos

Lentelė Nr. 1

Semeliškių gimnazija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informuoja Elektrėnų VVTAIT apie vaiko artimoje aplinkoje galimai vykstantį smurtą. 2. Keičiasi informacija su kitomis institucijomis, esant poreikiui dalyvauja tarpinstituciniuose pasitarimuose. 3. Rengia, dalyvauja rengiant mokymus, programas SAA prevencijos tikslais. 4. Atstovas dalyvauja SAA prevencijos komisijos veikloje.
-----------------------------	---

Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazijos
atsako į smurtą artimoje aplinkoje
tvarkos aprašas
2 priedas

Smurto artimoje aplinkoje požymiai

Lentelė Nr. 6

	Požymiai
Elgesio	Gėdijasi sužalojimų ir juos slepia. Pateikia sužalojimų neatitinkančius jų paaiškinimus. Dažnai apsilanko priėmimo skyriuje ne darbo valandomis. Už save leidžia kalbėti partneriui, partnerei, šeimos nariui, besirūpinančiam asmeniui. Partnerio, partnerės, šeimos nario, besirūpinančio asmens akivaizdoje atrodo sunerimusi (-ęs), gūžiasi. Nesivadovauja patarimais ir paskirtu gydymu. Nuolankus elgesys. Ribotas socialinis gyvenimas.
Fiziniai	Nepaaiškinamos kraujosrūvos ir sužalojimai. Nepageidaujamas nėštumas, persileidimai, sutrikęs menstruacijų ciklas, seksualinio Užpuolimo požymiai. Įkandimai, nudegimai. Lėtiniai galvos, sąnarių, nugaros, dubens skausmai. Skrandžio skausmai, opos. Lytinių keliu perduodamos ligos ar kitos ginekologinės problemos.
Psichologiniai	Emocinis išsekimas, nerimas, depresija ar kiti psichikos sveikatos sunkumai. miego ir valgymo sutrikimai. Potrauminio streso sutrikimai. Piktnaudžiavimas psichoaktyviomis medžiagomis (alkoholiu, raminamaisiais, kt.). Žema savivertė. Savęs žalojimas, mėginimas nusižudyti.

Pastaba. Pavieniai išvardinti požymiai gali būti susiję ir su kitais gyvenimo sunkumais ar asmens savybėmis. Reaguojama į požymių visumą.

GAIRĖS IR KONTROLINIAI KLAUSIMAI SMURTO TIKIMYBĖS ĮVERTINIMUI

I. GAIRĖS

1. **Išklausykite.** Paprastas klausymasis be vertinimo gali paskatinti asmenį kreiptis pagalbos.
2. **Parodykite, kad tikite pasakojimu.** Neabejokite asmens žodžiais, išreikšite supratimą. „Atrodo, situacija pavojinga“, „Jums turbūt labai baisu“.
3. **Paskatinkite atsivėrimą.** Parodykite, kad suprantate, kaip sunku kalbėti apie tokią patirtį, tačiau kalbėti vis tiek verta, tai svarbu.
4. **Pabrėžkite smurto nepriimtinumą.** Aiškiai pasakykite, kad smurtinis elgesys yra nepriimtinas, jo nepateisina jokios aplinkybės, tai yra nusikaltimas.
5. **Jokiu būdu nekaltinkite.** Paaiškinkite, kad asmuo negali kontroliuoti smurto keisdama savo elgesį. Pabrėžkite, kad daugybė puikių žmonių atsiduria tokioje situacijoje. Niekada neklauskite: „Kodėl neišeini?“ ar „Ką galėtum padaryti, kad išvengtum šios situacijos“.

II. KONTROLINIAI KLAUSIMAI

1. Kokia padėtis namuose?
  2. Kiek saugi (-us) jaučiatės?
  3. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo kontroliuoja, ką darote, su kuo bendraujate?
  4. Ar patiriate žeminimą, nepelnytą kritika? Ar jaučiate nerimą / baimę neįtikėti?
  5. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo yra fiziškai žalojęs (sudavęs, spyręs ar kitaip sukėlęs skausmą)?
  6. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo yra vertęs atlikti nepageidautinus seksualinio pobūdžio veiksmus?
  7. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo yra trukdęs naudotis pagalbos priemonėmis (pavyzdžiui, vežimėliu, lazdele, telefonu)?
  8. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo yra atsisakęs padėti pasirūpinti jūsų poreikiais (pavyzdžiui, atsikelti iš lovos, išsimaudyti, apsirengti, pavalgyti ar atsigerti, vartoti vaistus)?
  9. Ar šeimos narys, besirūpinantis asmuo yra ribojęs ar kitaip kontroliavęs jūsų finansus be jūsų sutikimo (pavyzdžiui, neleidžia naudotis banko kortelėmis, sąskaitomis, reikalauja detalių ataskaitų apie jūsų išlaidas, draudžia dirbti, mokytis ar studijuoti)?
-

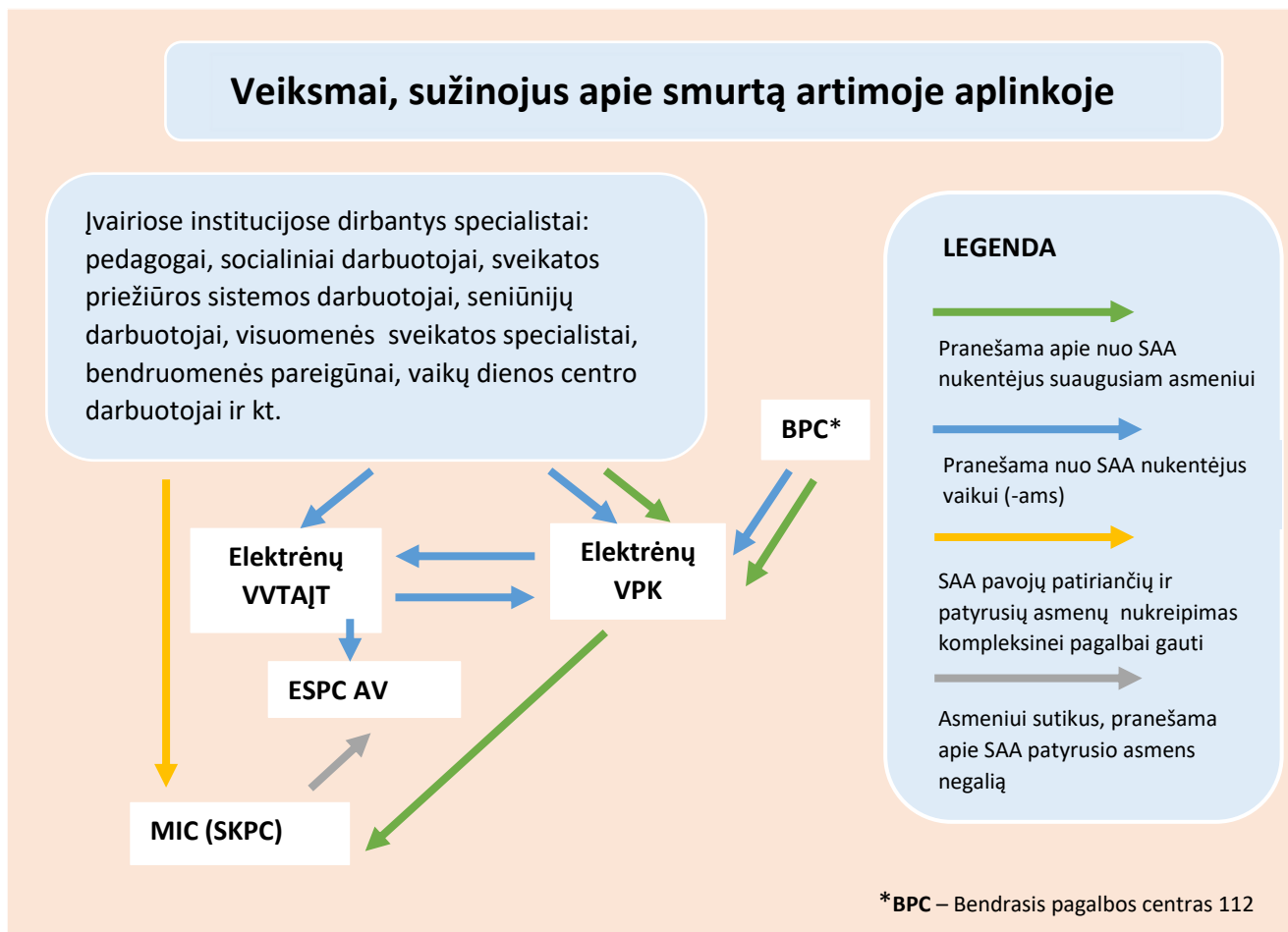
Kontrolinė smurtinių veiksmų atpažinimo lentelė

Lentelė Nr. 4

Smurto / prievartinės kontrolės apraiškos		
	Bendros	Būdingos negalios atveju*
Fizinio smurto	Veiksmai, kuriais siekiama sukelti skausmą ir (arba) sužaloti (daiktų mėtymas, tampymas už plaukų, kandžiojimas, stumdymas, mušimas ir spardymas, žalojimas deginimu, užrakinimas patalpose).	Manipuliavimas vaistais (apgaulės būdu duoda netinkamą vaistų dozę arba kitus nei paskirti vaistai; paslepia vaistus; verčia vartoti vaistus ar vaistais slopina). Priverstinė sterilizacija, priverstinis invazinis gydymas, prievartinis neštumo nutraukimas.
Psichologinio smurto	Izoliavimas (kontroliuojama, su kuo asmuo susitinka, bendrauja, ką skaito, žiūri, ribojami socialiniai kontaktai, tokius veiksmus galimai teisinant meile ir pavydu). Emocinis smukdymas (žeminama, pravardžiuojama, niekinama, verčia asmenį jaustis beverčiu, gėdina kitų žmonių akivaizdoje). Įvykdyto smurto menkinimas (smurtas pateikiamas kaip nereikšmingas įvykis, neigiama, kad tai smurtas, smurtinis elgesys teisinamas provokacija, atsakomybė perkeliama nukentėjusiam asmeniui). Naudojimas vaikais (verčiama jausti kaltę dėl vaikų, per vaikus perduodamos žinutės, gąsdinama atimti vaikus, vaikų lankymas naudojamas tolimesniam persekiojimui). Bauginimas (žvilgsniu ar veiksmu, daužant daiktus, demonstruojant ginklus, skriaudžiant augintinius). Grasinimas (sužaloti, palikti, nusižudyti, apskūsti tarnyboms, vertimas atsiimti kaltinimus).	Grasinimai neprižiūrėti, nepadėti ir (arba) atiduoti į socialinės globos instituciją. Savarankiškumo ribojimas neleidžiant pasinaudoti mobilumą padidinančiomis ar kitomis techninės pagalbos priemonėmis (pavyzdžiui, patraukiant vežimėlį ten, kur jis nepasiekiamas, atimant telefoną ir t.t.). Pageidavimų nepaisymas teikiant pagalbą, kai asmens savarankiškumas yra apribotas. Nuvertinimas dėl negalios. Draudimas naudotis asmeniniu asistentu, gauti kitas socialines paslaugas. Perdėtas globėjiškumas, prievartinės kontrolės maskavimas tariama priežiūra. Sprendimų priėmimas už asmenį.

Seksualinio smurto	<p>Be asmens sutikimo atliekamas lytinis aktas, kiti seksualiniai veiksmai.</p> <p>Lytinio akto metu verčiama daryti tai, kas nepriimtina.</p> <p>Grasinama palikti, jei asmuo nesutiks lytiškai santykiauti.</p> <p>Melas apie apsaugos priemonių naudojimą.</p> <p>Vertimas stebėti pornografiją, ją atkartoti per prievartą ar pasitelkus spaudimą.</p> <p>Vertimas lytiškai santykiauti su kitu žmogumi.</p>	<p>Intymūs prisilietimai be sutikimo teikiant pagalbą (padedant nusiprausti, persirengti ir pan.).</p>
Ekonominio smurto	<p>Draudimas dirbti, trukdymas išsaugoti darbą, pinigų atėmimas, vertimas jų prašyti, informacijos apie šeimos pajamas slėpimas, nesilaikymas finansinių įsipareigojimų.</p>	<p>Manipuliavimas (išviliojimas, nusavinimas, atėmimas ir pan.) gaunama finansine pagalba dėl negalios (išmokos, kompensacijos ir pan.), vertimas elgetauti.</p>
Nepriežiūros	<p>–</p>	<p>Reikalingos pagalbos ar priežiūros nesuteikimas (nepasirūpinama maistu, higiena, švara, sveikatos poreikiais, nenuperkama reikalingų priemonių ar perkamos mažiau tinkamos, neatsižvelgiama į asmens poreikius ir pan.).</p>

*Sistemiškai smurtauti prieš asmenis su negalia gali intymūs partneriai, šeimos nariai ar kiti besirūpinantys asmenys, turintys reguliarių kontaktų. Dėl negalios ir lyties sankirtos nulemtų priežasčių moterų su negalia rizika patirti smurtą stipriai padidėja.

1 pav. Veiksmai sužinojus apie smurtą artimoje aplinkoje

ĮSTAIGŲ KEITIMASIS KONFIDENCIALIA INFORMACIJA

Lentelėje pateikta informacija nurodo, kokią informaciją institucijos, įstaigos, organizacijos teikia viena kitai ar koku kitu būdu bendradarbiauja.

Pagrindiniai algoritmo dalyviai

Lentelė Nr. 5

	Elektrėnų VPK	Elektrėnų VVTAIT	ESPC AV	MIC (SKPC)
Elektrėnų VPK		<p>Elektrėnų VPK informuoja VVTAIT apie smurtą artimoje aplinkoje, jei nukentėjo vaikai ir teikia kitą informaciją (pvz.: apie paskirtas kardomąsias priemones, ikiteisminio tyrimo metu priimtus sprendimus); dalyvauja Elektrėnų VVTAIT organizuojamuose pasitarimuose; renka iš Elektrėnų VVTAIT informaciją ikiteisminio tyrimo tikslais. Perduoda informaciją apie negalią ir pastebėtus individualios pagalbos poreikius.*</p>	<p>Elektrėnų VPK renka informaciją iš ESPC AV ikiteisminio tyrimo tikslais; policijos pareigūnas dalyvauja atvejo vadybos posėdžiuose.</p>	<p>Elektrėnų VPK informuoja MIC (SKPC) apie smurto artimoje aplinkoje atvejį; esant poreikiui ir SAA pavojų patiriančio ar SAA patyrusio asmeniui sutikus, policija iš MIC (SKPC) renka informaciją apie nukentėjusio asmens padėtį. Perduoda informaciją apie negalią ir pastebėtus individualios pagalbos poreikius.*</p>
Elektrėnų VVTAIT	<p>Elektrėnų VVTAIT informuoja policiją apie galimai padarytą nusikalstamą veiką prieš vaiką (-us); teikia informaciją policijai ir kviečia į pasitarimus.</p>		<p>Elektrėnų VVTAIT informuoja ESPC AV apie poreikį pradėti atvejo vadybos procesą teikia informaciją; kviečia į pasitarimus; dalyvauja atvejo vadybos posėdžiuose.</p>	<p>Elektrėnų VVTAIT kviečia MIC (SKPC) į pasitarimus nagrinėjant atvejus, kai nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjo ir suaugęs asmuo, ir vaikas (-ai); esant poreikiui, iš MIC (SKPC) renka informaciją apie SAA pavojų patiriančio ar patyrusio vaiko padėtį.</p>

ESPC AV	ESPC AV teikia informaciją policijai; į atvejo vadybos posėdžius kviečia policijos pareigūnus.	ESPC AV teikia informaciją Elektrėnų VVTAĮT; kviečia į atvejo vadybos posėdžius; dalyvauja Elektrėnų VVTAĮT organizuojamuose pasitarimuose.		ESPC AV kviečia MIC (SKPC) į atvejo vadybos posėdžius, nagrinėjant atvejus, kai SAA pavojų patiriantis ar patyręs asmuo yra ir suaugęs asmuo, ir vaikas (-ai).
MIC (SKPC)	MIC (SKPC) , su SAA pavojų patiriančio ar patyrusio suaugusio asmens sutikimu, apie smurto atvejį informuoja policiją, jei policija nebuvo informuota; esant poreikiui ir asmeniui sutikus, teikia informaciją policijai. Informuoja apie asmens negalią ir pastebėtus individualios pagalbos poreikius.*	MIC (SKPC) informuoja Elektrėnų VVTAĮT, jei SAA pavojų patiriantys ar patyrę asmenys yra vaikai ir Elektrėnų VVTAĮT nebuvo informuotas; dalyvauja Elektrėnų VVTAĮT organizuojamuose pasitarimuose. Informuoja apie SAA pavojų patiriančio ar patyrusio asmens negalią ir pastebėtus individualios pagalbos poreikius.*	MIC (SKPC) dalyvauja atvejo vadybos posėdžiuose, kai nuo SAA nukentėjo ir suaugęs asmuo, ir vaikas (-ai). Paašškėjus, kad SAA pavojų patiriantis ar patyręs pilnametis asmuo, turintis negalią, asmeniui sutikus, apie situaciją ir pastebėtus individualius pagalbos poreikius informuoja ESPC AV.	
Sveikatos priežiūros įstaigos (SPI)	SPI bendradarbiauja teikiant informaciją su policija ikiteisminio tyrimo metu; SPI informuoja policiją apie SAA pavojų patiriantį asmenį ar išaiškėjus apie asmenį patyrusį SAA atvejį	SPI teikia informaciją Elektrėnų VVTAĮT atliekant vaiko padėties įvertinimą; informuoja Elektrėnų VVTAĮT įtarus, kad SAA pavojų patiriantis asmuo ar patyręs asmuo yra vaikas.	SPI , pagal AV išreikštą poreikį, teikia informaciją atvejo vadybos procese; SPI dalyvauja atvejo vadybos posėdžiuose. SPI pagal ESPC AV išreikštą poreikį ir SAA pavojų patiriančio ar patyrusio asmens sutikimu, teikia informaciją / konsultuoja AV apie nukentėjusio asmens sveikatos būklę, gaunamą pagalbą ir papildomas pagalbos galimybes.	SPI suaugusį asmenį informuoja apie galimybę kreiptis į MIC (SKPC) ir pateikia būtiniausių nukentėjusio asmens kontaktinius duomenis MIC (SKPC). SPI pagal MIC (SKPC) išreikštą poreikį ir su nukentėjusio asmens sutikimu, teikia informaciją / konsultuoja MIC (SKPC) apie nukentėjusio asmens sveikatos būklę, gaunamą pagalbą ir papildomas pagalbos galimybes.

Semeliškių gimnazija	Semeliškių gimnazija informuoja policiją įtarus smurtą artimoje aplinkoje atvejus;	Semeliškių gimnazija informuoja Elektrėnų VVTAIT įtarus smurtą artimoje aplinkoje atvejus.	Semeliškių gimnazija teikia informaciją ESPC AV; pagal poreikį dalyvauja atvejo vadybos posėdžiuose; ESPC AV informuoja UĮ apie vaikui teikiamą pagalbą nukentėjus nuo smurto artimoje aplinkoje.	Semeliškių gimnazija SAA patyrusį suaugusį asmenį informuoja apie galimybę kreiptis į MIC (SKPC).
-----------------------------	---	---	--	--

* Pagrindiniai algoritmo dalyviai, fiksuodami smurto artimoje aplinkoje atvejį, dokumentuose pažymi ar nukentėjęs asmuo turi negalią, kokie yra individualios pagalbos poreikiai, ir keičiasi šia informacija tarpusavyje.

Elektrėnų savivaldybės tarybos
veiklos reglamento
1 priedas

Socialinės paramos skyriaus vyr. specialistė Remida Mikaliūkštienė

(aiškinamojo rašto autorius)

Elektrėnų savivaldybės tarybai

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

2023 m. birželio ___ d. Nr. 08.2-
Elektrėnai

1. Sprendimo projekto pavadinimas: „Dėl Elektrėnų savivaldybės koordinuoto institucijų atsako į smurtą artimoje aplinkoje tvarko aprašo patvirtinimo“

2. Sprendimo tikslas (-ai), uždavinys (-iai):

3. Sprendimo projekto iniciatorius ir išsamus sprendimo projekto faktinis ir teisinis pagrindimas:

4. Aplinkybės, pateisinančios klausimo nagrinėjimo neatidėliotinumą (svarbą) ir sprendimo projekto pateikimo vėlavimo priežastis (jei teikiamas papildomas klausimas):

5. Lėšų poreikis ir šaltiniai:

6. Tarybos sprendimo projekto sukeltos administracinės naštos įvertinimas: _____

7. Kiti paaiškinimai:

Vyr. specialistė

Remida Mikaliūkštienė

(aiškinamojo rašto autoriaus pareigos)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

SPECIALISTŲ VERTINIMAI (DERINIMAI):

Pareigos	Derinimo data	Parašas
Rengėjas (-a) <i>Vyr. specialistė Remida Mikaliūkštienė</i>	2023-06-	
Pristatytojas (-a) <i>Socialinės paramos skyriaus vedėja Violeta Šimkūnienė</i>	2023-06-	
Klausimo sritį kuruojančio padalinio vadovas (-ė /-ai) <i>Socialinės paramos skyriaus vedėja Violeta Šimkūnienė</i>	2023-06-	
Teisininkas (-ė) <i>Vytautas Kasperavičius</i>	2023-06-	
Kalbos tvarkytojas (-a) <i>Rima Moškienė</i>	2023-06-	
Kiti administracijos direktoriaus nurodyti specialistai		

Susipažinęs su sprendimo projektu teisininkas daro išvadą, kad šis sprendimas yra:	Parašas
norminis teisės aktas	
individualus administracinis aktas	
Teisės akto antikorupcinis vertinimas yra reikalingas / nereikalingas	
Privalomas teisės akto skelbimas Teisės aktų registre (TAR)	

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 10 dalimi, teikiu šį Savivaldybės tarybos posėdyje svarstytiną klausimą kartu su sprendimo projektu.

(Mero, Kolegijos, komiteto, komisijos, Tarybos nario, frakcijos ar grupės atstovo, Tarybos nario, opozicijos lyderio, Savivaldybės kontrolieriaus vardas ir pavardė, data)

PASIŪLYMAI KOMITETAMS SVARSTYTI SPRENDIMO PROJEKTĄ

Komiteto pavadinimas	Siūloma posėdžio data
Socialinių reikalų komitetas	
Ūkio reikalų komitetas	
Kontrolės komitetas	
Kolegija	
Komisija (-os)	
	_____
	(parašas)

PRIIMTO SPRENDIMO PASKIRSTYMAS

Kam pateikti sprendimo kopiją	Kiek egzempliorių ir koku būdu pateikti

PRIIMTŲ SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMO KONTROLĖ

Vykdytojas (-a, -ai)	Vykdytojo (-os, -ų) parašas (-ai)	Įvykdymo terminas	Įvykdymo žyma

_____

